

ادامه از صفحه اول

فرصت‌های خط آهن خواف به هرات

با احداث راه‌آهن مناسب در این کشورها، شرق ایران که هم‌داستان با همسایه مرزی خود است نیز از بن‌بست تاریخی، اقتصادی و اجتماعی رها می‌شود و موقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی فوق‌العاده‌ای برای پیشرفت و توسعه این منطقه به وجود خواهد آمد و به این ترتیب، گذار از وضعیت ژئوپلیتیک به موقعیت ژئواکونومیک برای سرزمین افغانستان که روزگاری قلب آسیا نامیده می‌شد، میسر خواهد شد. در ایران در دو دهه اخیر، با ایجاد و بهره‌برداری از شبکه راه‌آهن شمال شرقی به جنوب شرقی از شهرهای تچن و سرخس در مرز ترکمنستان و مسیر مشهد به بافق و بندرعباس و احداث بخشی از مسیر غرب به شرق از طریق تربت حیدریه، خواف، سکنان تا هرات امیدهای تازه‌ای برانگیخته شد و با امتداد این مسیر از افغانستان به چین، هند و کشورهای آسیای مرکزی زیرساخت‌های اصلی تمدن نوین شرقی برای رفاه حال مردم و توسعه این مناطق بنیان نهاده خواهد شد. کارکردها و مزایای راه‌آهن خواف به هرات متعدد و در توسعه این منطقه قابل ملاحظه است؛ علاوه بر گسترش شبکه ریلی بین‌المللی با اجرای این طرح، زیربناهای توسعه، سرمایه‌گذاری و اشتغال در شرق ایران برای شهرستان‌های تربت حیدریه، خواف، رشتخوار و در افغانستان رای شهرستان‌های هرات، غوربان و زنده‌جان به صورت ویژه مهیا می‌شود. با توجه به اینکه افغانستان کشوری محاط در خشکی است، مبرم‌ترین نیاز آن برای توسعه، احداث شبکه ریلی است و در درازمدت با توجه به اهمیت و قدرت روزافزون کشور چین در امر سرمایه‌گذاری و تولید و تجارت در سرزمین‌های شرقی، تحولات شگرفی به وجود خواهد آمد. با احداث شبکه سراسری راه‌آهن در داخل افغانستان، ایستگاه هرات می‌تواند به‌عنوان ایستگاه مرکزی و بارانداز عمل کند و همه کالاهای و مواد معدنی و دیگر کالاهای را از طریق راه‌آهن به مسیر اروپا (ایستگاه رازی ایران در مرز ترکیه) و از طریق بندرعباس (مرزهای آبی خلیج فارس) و بندر چابهار (اقیانوس هند) منتقل کند و بستر دسترسی و انتقال کالاهای کشورهای افغانستان، ترکمنستان، ازبکستان، قرقیزستان، تاجیکستان و چین به آب‌های آزاد جهان را فراهم کند. نگارنده این سطور در مقاله علمی وپژوهشی، «راه‌آهن خواف به هرات و چین؛ فرصتی برای گذار به موقعیت ژئواکونومیک» که در فصلنامه تحقیقات جغرافیایی منتشر شده، به بررسی راهبردها و آینده‌نگری این‌ موضوع پرداخته است.

برخی از کارکردهای طرح راه‌آهن تربت حیدریه، خواف به هرات که محور اصلی گذار از وضعیت ژئوپلیتیک و ایجاد فرصت برای رسیدن به موقعیت ژئواکونومیک است، عبارت‌اند از: ۱- توسعه زیربناها و سرمایه‌گذاری در شرق ایران و کشور افغانستان. ۲- تسهیل حمل‌ونقل شبکه ریلی بین‌المللی بین دو کشور ایران و افغانستان و امکان اتصال آن به کشورهای چین، پاکستان، هندوستان، ازبکستان، قرقیزستان و تاجیکستان. ۳- اتصال کشور افغانستان به راه‌آهن شمال- جنوب و آب‌های آزاد جهان در خلیج فارس و چابهار در دریای عمان و اقیانوس هند و اتصال غرب کشور چین به خلیج فارس و اقیانوس هند. ۴- اتصال شبکه‌های ریلی هند و پاکستان به ایران و اروپا. ۵- توسعه شبکه‌های راه‌آهن ایران و افزایش توجیه اقتصادی آنها با عنایت به ظرفیت بالای معادن سنگ آهن سکنان. ۶- توسعه شبکه ریلی بین‌المللی طبق استانداردهای اروپا، ایران و چین (عرض هزارو ۴۳۵ میلی‌متر) در قسمت وسیعی از آسیا. ۷- ارتقای سطح زندگی مردم شرق ایران و کاهش قاچاق مواد مخدر و تقویت کشت‌های جایگزین در افغانستان. ۸- افزایش ضریب امنیتی و توسعه امنیت اجتماعی در دو سوی مرزهای ایران و افغانستان و ایجاد فرصت برای تغییر از وضعیت ژئوپلیتیک به موقعیت ژئواکونومیک. ۹- افزایش امکان سرمایه‌گذاری در معادن ایران و افغانستان و ارتباط آنها با هم و توسعه کارخانه‌های ذوب آهن در خراسان، ولایت هرات، کرمان، اصفهان، یزد، بندرعباس و... ۱۰- ایجاد زمینه سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زایی در ایران و افغانستان و توسعه تولید و تجارت آنها.

«نماینده پیشین خواف و رشتخوار

چند ثانیه شعرخوانی می‌تواند دو کشور را متاثر کند وقتی رئیس‌جمهور کشوری، در سرزمین دیگری، شعری بخواند که نماد جدایی‌طلبی باشد. آنچه رجب طیب اردوغان در یک رژه نظامی در باکو، پایتخت جمهوری آذربایجان، خواند شعری در رابطه با «رود ارس» به زبان ترکی و یکی از نمادهای جدایی‌طلبی پان‌ترکیست‌هاست. محمدجواد ظریف نیم‌روز جمعه در واکنش به این شعرخوانی تویییتی تند به فارسی و انگلیسی نوشت. در حالی‌که خبری از نام‌بردن‌های (منشن) محترمانه پیشین و اسم و سمت‌نوشتن‌ها نبود به‌ویژه آنکه ظریف عمدتاً در توییت‌ر به زبان انگلیسی می‌نویسد اما این بار به فارسی هم نوشت تا مخاطبان بیشتری را با پیام خود آشنا کند. «به اردوغان نگفته بودند شعری که به غلط در باکو خواند مربوط به جدایی‌فهری مناطق شمالی ارس از سرزمین مادری‌شان ایران است! آیا او نفهمید که علیه حاکمیت جمهوری آذربایجان سخن گفته است؟ هیچ‌کس نمی‌تواند درباره آذربایجان عزیز ما صحبت کند». اگرچه تهران و آنکارا در سطح عمومی تلاش می‌کنند نشان دهند که رابطه حسنه‌ای دارند اما به دلیل مسائل جاد امنیتی و ملی‌که بین دو کشور ممکن است بروز پیدا کند، نسبت به مواضع یکدیگر حساس هستند. عدم سکوت دستگاه دیپلماسی نشان‌دهنده اهمیت ملی این بحث است. جواد ظریف در حالی از شعرخوانی اردوغان برآشفته که در جریان مناقشه قره‌باغ، تهران و آنکارا هر دو از آذربایجان حمایت کردند و البته عنصر قومیت مشترک ترک موجب نزدیکی بیشتر آذربایجان و ترکیه شده است. اما چهارشنبه گذشته تهران میزبان وزیر خارجه آذربایجان بود و ملاقات‌های مهمی بین جیحان بایرام‌اف با مقامات ایرانی یعنی حسن روحانی رئیس‌جمهور، علی شمخانی، دبیر شورای امنیت ملی و محمدجواد ظریف وزیر خارجه و محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس انجام شد. اردوغان در سخنرانی خود در جریان رژه پیروزی ارتش جمهوری آذربایجان در باکو، قطعه‌ای از شعر ارس (آراز) با این مضمون خواند: «ارس

را جدا کردند و آن را با میله و سنگ پر کردند / من از تو جدا نمی‌شدم، به زور جدایمان کردند».

سفیر ترکیه به وزارت خارجه احضار شد

بعدازظهر روز گذشته نیز سفیر ترکیه به وزارت خارجه احضار شد تا مراتب اعتراض ایران به صورت دیپلماتیک به گوش ترکیه برسد. سعید خطیب‌زاده، سخنگوی وزارت امور خارجه از احضار سفیر ترکیه در جمهوری اسلامی ایران در واکنش به اظهارات مداخله‌جویانه و غیرقابل قبول رئیس‌جمهور ترکیه در سفر به باکو خبر داد. سخنگوی وزارت امور خارجه درمورد این احضار توضیح داد: روز جمعه ۲۱ آذر ۱۳۹۹ سفیر ترکیه در تهران از سوی دستیار وزیر و مدیرکل اوراسیا به وزارت امور خارجه احضار و ضمن ابلاغ مراتب اعتراض شدید، به سفیر تاکید شد جمهوری اسلامی ایران خواستار توضیح فوری دولت ترکیه در این خصوص است. «در جریان این احضار به سفیر ترکیه ابلاغ شد که دوران ادعا‌های ارضی و امپراتوری‌های جنگ‌افروز و توسعه‌طلب سال‌هاست که

اردوغان در باکو شعری تجزیه‌طلبانه خطاب به ترک‌های ایران خواند

خواب آشفته اردوغان برای ارس

ظریف، آشفته از شعرخوانی اردوغان / سفیر ترکیه در ایران احضار شد/ واکنش ظریف و دیگر دیپلمات‌ها به یک شعر تجزیه‌طلبانه

سپری شده است». سخنگوی دستگاه سیاست خارجی در ادامه اضافه کرد: «به سفیر ترکیه تاکید شد جمهوری اسلامی ایران به هیچ‌سک اجازه مداخله درمورد تمامیت ارضی خود را نمی‌دهد و همان‌طور که تاریخ راپتخاراش گواه است، درخصوص امنیت ملی خود حتی درهای کوتاه نمی‌آید». تا زمان تنظیم این گزارش هیچ واکنشی از سوی دولت ترکیه نسبت به این اعتراض منتشر نشده است. شعرخوانی اردوغان با واکنش تند کاربران ایرانی در فضای مجازی از جمله در توییت‌ر همراه شد. کاربران ایرانی در فضای مجازی خواهان برخورد جدی وزارت خارجه و محمدجواد ظریف با انتخاب این شعر و رفتار رئیس‌جمهور ترکیه شدند. کاربران فضای مجازی همچنین از ظریف خواستند که توییت خود را به زبان ترکی نیز منتشر کند. اشاره ظریف در این توییت، به واقعه تاریخی جدایی بخش‌هایی از خاک ایران در چارچوب عهدنامه ترکمانچای است که امروز به جزئی از خاک جمهوری آذربایجان، ترکیه و ارمنستان تبدیل

شده‌اند. یورونیوز در گزارشی دراین‌باره این واقعه تاریخی را این‌گونه یادآوری کرده است «عهدنامه ترکمانچای در اسفند ۱۲۰۶ شمسی (۲۱ فوریه ۱۸۲۸ میلادی) برای پایان‌دادن به جنگ‌های ایران و روسیه در دوران فتحعلی‌شاه قاجار امضا شد. با امضای این پیمان، سه ایالت قفقاز یعنی ایروان، نخجوان و بخش‌هایی از تالش در کنترل روس‌ها قرار گرفت، حاکمیت ایران بر دریای مازندران محدودتر شد و کاپیتولاسیون «قضاوت کنسولی» نیز بر مردم ایران تحمیل شد. با این پیمان، در مجموع حدود ۳۰ هزار کیلومترمربع از خاک ایران جدا شد که اکنون حدود ۲۰ هزار کیلومترمربع از ارمنستان، پنج هزار کیلومترمربع از ترکیه و پنج هزار کیلومترمربع از جمهوری آذربایجان را تشکیل می‌دهند. فتحعلی‌شاه قاجار در مجموع با امضای دو عهدنامه گلستان و سپس ترکمانچای، باعث جدایی حدود ۲۵۰ هزار کیلومترمربع از خاک ایران شد».

واکنش رضایی به‌سخنان اخیر اردوغان

به گزارش ایسنا محسن رضایی، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در توییت نوشت: اگر آقای اردوغان از خواندن شعر ارس منظورش ایران بزرگ است، درست است. زیرا آذربایجان در قلب ملت ایران و در کنار برادران دیگرش از قوم لرو کرد و بلوچ و عرب قرار دارد. اگر نظرش تکرار تجربه شکست‌خورده داعش در سوریه است، حرف غلطی است.

واکنش سفیر ایران در اوکراین به اظهارات اردوغان

سفیر جمهوری اسلامی ایران در اوکراین در تویییتی نسبت به اظهارات اخیر اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه واکنش نشان داد. «چندین سال پیش، در تویییتی نوشت: «احسن! نظامی گنجوی شاعر بزرگ پارسی‌گوی ایران که برخی نابخردانه در پی مصادره او و دیگر مفاخر ایرانی هستند، چه زیان می‌گوید؛ همه عالم تن است و ایران دل، نیست گوینده زین قیاس خجل. چون که ایران دل زمین باشد/ دل زن تن به بود، یقین باشد».

نگاه ما به ترکیه بسیار معقول‌تر است؛ یعنی ترکیه را کشوری می‌دانیم که بالاخره در مردم و دولتش اسلام جاری است و به هر حال شواهد و علائم این را دارد که علاقه‌مند به اسلام است. بنابراین طبیعی است که در مواضع و در دیپلماسی‌مان از ترکیه حمایت کرده‌ایم و اگر خاطر دوستان باشد شبی که در ترکیه کودتا بود، آقای ظریف و ما در وزارت خارجه نخواهیم تا مطمئن شدیم کودتا موفق نمی‌شود. آقای اردوغان و مقامات دیگرشان هم بسیار از حسن نیت و حمایت ما تشکر کردند. حمایت ما فقط کلامی نبود. آن شب پیشنهادهای مختلفی را به زیرمجموعه آقای اردوغان در راستای حمایتشان دادیم؛ برعکس عربستان و برخی کشورها، بنابراین دوستان ما در ترکیه قاعداً باید احساساتشان را کنترل کنند. مجموعه دوره‌ای که آقای اردوغان سر کار آمده‌اند از شهرداری تا اینجا و حتی قبل از آن، که آقای اربران آتچا بودند و دیگر دوستان مذهبی ما، می‌دانند چقدر ایران به این طیف در ترکیه و مردم این کشور کمک کرد.

❧ **شما چند سال معاون وزیر خارجه بودید و آقای ظریف را می‌شناسید. آقای ظریف در این توییت حتی اسم آقای اردوغان را کامل نبرده و از پیشوند آقای‌هم استفاده نکرد. به نظر شما علتش چیست؟** طبیعی است که آقای ظریف احترامات زیادی را برای ترکیه قائل هستند و سفرهای متعددی به آنجا داشته‌اند. در ظرفیت‌های مختلف و با وزرای خارجه مختلف ترکیه که فکر می‌کنم این وزیر خارجه سومین نفر باشد که آقای ظریف با آنها کار کرده، طبیعی است که ملاحظات آنها را دارند اما مصالح و منافع جمهوری اسلامی ایران برای ایشان اولی است و تعارف و برادری می‌بودی هم با کسی ندارند ولی تا جایی که بنده دکتر ظریف را می‌شناسم، مبادی آداب هستند، بسیار خوش‌برخورد هستند و حتی با کسانی که با ما دوست نیستند، ایشان مؤدب هستند. حتی اگر دقت کنید با عربستان مؤدبانه صحبت کردند که نشان از قدرت ایشان است نه ضعف‌شان که ما پیش‌قدم در مسائل منفی نمی‌شویم و بنابراین طبیعی است که هنوز هم ترکیه را یکی از دوستان منطقه‌ای خودمان می‌دانیم و به برخی مواضع زودگذر و احساسی توجه نمی‌کنیم.

تفکرات نوعثمانی‌گری

این کارشناس مسائل بین‌الملل با بیان اینکه توهमत اردوغان به نقاط خطرناکی رسیده است، ادامه داد: او در طول مدت اخیر، با وجود مخالفت احزاب مختلف در ترکیه موضوع ترکیه بزرگ را مطرح کرده و در اظهارات اخیرش متوجه این موضوع نبوده که قبل از سال ۱۹۱۸ این منطقه به نام آذربایجان نامیده نمی‌شده است و بعد از اینکه بخشی از ایران توسط روس‌ها در قالب عهدنامه تنگین گلستان از کشور جدا شد، این منطقه به نام آذربایجان نام‌گذاری شد.

رئیس‌جمهور ترکیه، تاریخ منطقه را یک بار دیگر مرور کند

صدرالحسینی با بیان اینکه مناسب است آقای اردوغان تاریخ منطقه را یک بار دیگر مرور کند و مشاورانش به او بگویند که تا قبل از ۱۹۱۸ منطقه آذربایجان مطرح نبوده و بعد از جدایی از ایران این نام‌گذاری صورت می‌گیرد، تاکید کرد: مناسب است در دولت ترکیه مشاوران دلسوز و کسانی که به آینده ترکیه علاقه‌مند هستند، اردوغان را از بازگویی این حرف‌های نادرست و توهم‌گونه که به‌نوعی بزرگ‌تر از دهان‌شان است، بازدارند.

دیپلماسی

یادداشت

روایت تاریخی یک منطقه همیشه ایرانی

● **محمدعلی بهمنی‌قاجار**

نویسنده و پژوهشگر تاریخ

● درباره توییت دکتر ظریف درخصوص شعرخوانی آقای اردوغان ابتدا باید به این نکته اشاره کنم که ایشان به نکته دقیقی اشاره کرده به این معنا که از نگاه باستان منطقه قفقاز جنوبی شامل کشورهای امروزی جمهوری آذربایجان، ارمنستان و گرجستان جزئی از خاک ایران بودند و اینها تنتها از منظر جغرافیای سیاسی بخشی از قلمرو ایران بودند، بلکه از مراکز و کانون‌های فرهنگ و تمدن ایرانی بودند. از زمانی که آیین زرتشت پدیدار می‌شود، سرزمینی که امروز جمهوری آذربایجان خوانده می‌شود، در طول تاریخ به‌عنوان اران و شروان معروف بوده است. در دوران باستان به‌عنوان آلتانیای قفقاز معروف بوده و یکی از خاستگاه‌های آیین زرتشتی بود. آیین‌های کهن ایرانی پیش از زرتشت در این سرزمین بودند. از دوره هخامنشیان می‌بینیم قفقاز جنوبی نقش مهمی در جغرافیای سیاسی ایران، همین‌طور در تکوین هویت ایرانی دارد. رودخانه کر که در بخش مهمی از قلمرو جمهوری آذربایجان است و مهم‌ترین رودخانه این کشور است، به نام کوروش کبیر است. در دوره اشکانی ایرانیان بارها رومیان را در منطقه قفقاز جنوبی شکست دادند. امپراتور روم بارها سعی کردند منطقه قفقاز جنوبی را از ایران متنزع کرده و به روم ملحق کنند. ایرانی‌ها با تمام توان در اینجا دفاع کردند. در دوره فرهاد چهارم (اشک چهاردهم) است که جنگ‌های دامنه‌داری بین ایران و امپراتور روم به نام آنتونینوس داریم که با پیروزی ایرانی‌ها توأم می‌شود.

بعد از آن در دوره ساسانیان باز این منطقه برای ایران اهمیت زیادی دارد. آتشکده‌های زیادی در این منطقه به جا مانده است. ناحیه‌ای به نام برده‌ع در نزدیکی گنجه امروز یکی از کانون‌های مدنیت ایران باستان بوده و هنوز آثار تمدن زرتشتی و ساسانی در این منطقه است. پس از اسلام سلسله‌ها و پادشاهی‌هایی که در قفقاز جنوبی به‌ویژه در منطقه اران و شروان تشکیل می‌شوند، همه هویت ایرانی داشتند. شروان‌شاهان کاملاً از لحاظ آداب و رسوم، فرهنگ و... هویت ایرانی داشتند. سرزمین گنجه یکی از مراکز اصلی زبان و ادب فارسی است. بزرگ‌ترین شاعران زبان و ادب فارسی در اینجا ظهور می‌کنند که نمونه بارز آنها نظامی گنجوی است. مصدایق دیگری داریم از جمله خاقانی شروانی که ادبیات حسرت اولیه را امثال نظامی و خاقانی خلق کردند، با حسرت نسبت به تمدن و شکوه ایران باستان. کماینکه قصیده معروف ایوان مدائن خاقانی یا شعر معروف نظامی که می‌گوید «همه عالم تن است و ایران دل» نیست گوینده زین قیاس خجل. چون که ایران دل زمین باشد/ دل زن تن به بود، یقین باشد». البته محدود به نظامی و خاقانی نیست. شعرای بسیار زیادی در گنجه داریم. شاعران زن مثل مهستی گنجوی که یکی از بانوان ادیب تاریخ ادبیات فارسی ایران است.

در دوران صفویه، قفقاز جنوبی بخش لاینفکی از خاک ایران بوده و بارها سلطان سلیم و سلطان سلیمان تلاش کردند بر قره‌باغ، اران، شروان و بادکوبه تسلط پیدا کنند، ولی صفویه آنها را با قاطعیت شکست داده و حتی در دوره اوج قدرت عثمانی که تا وین در اتریش پیش می‌رفتند اما در قفقاز شکست خورده بودند و هیچ‌گاه نتوانستند تقلیس، ایروان، نخجوان، بادکوبه، شوشی و قره‌باغ را تصرف کنند و اینها همیشه به‌عنوان سرزمین‌هایی با هویت ایرانی و جزئی از قلمرو ایران حفظ شدند تا اینکه در جنگ ایران و روس با وجود مقاومت قهرمانانه مردم این منطقه به زور روس‌ها – همان‌طور که دکتر ظریف در توییت‌شان اشاره کردند- به‌گونه‌ای قهری از خاک ایران جدا شدند و به قلمرو استعمارگر روسیه تزاری ملحق شدند. بعد از اینکه از خون مرزداران ایرانی عبور کردند. از خاندان باگراتیو گرجی تا جوادخان قاجار مرزدار ایرانی گنجه تا حسینقلی‌خان بادکوبه‌ای تا خانات ایروان همه با شجاعت دفاع کردند که این منطقه جزء ایران باشد و روس‌ها از روی خون اینها عبور کردند تا توانستند این منطقه را ناجوانمردانه و با ظلم و تجاوز از ایران جدا کنند و عهدنامه‌های ترکمانچای و گلستان که همیشه از آنها به‌عنوان عهدنامه‌های تنگین یاد می‌شود، به ایران تحمیل کنند.

بعد از انقلاب اکتبر روسیه، شوروی قرار بود این مناطق را به ایران برگرداند، در کنفرانس صلح پاریس پس از جنگ جهانی اول قرار بود این مناطق به ایران بازگردانه شود، چون همه می‌دانستند ایران مالک بلااستحقاق این منطقه است. اولین رئیس‌جمهور آذربایجان و شوروی، آقای نریمان نریمانف احساسات ایرانی داشته و برای نادرشاه افشار تاتار درست کرده و این مسئله گریز از ایران و ایران‌گریزی پدیده‌ای جعلی و تازه‌ساز است که در آن منطقه بیش از صد سال ریشه ندارد و دکتر ظریف به‌درستی به تاریخ و هویت این منطقه اشاره کرده است.

فروشت را بایا کن!

- ثبت نام در **baya.ir**
- وارد کردن اطلاعات کالا یا خدمات
- فروش!

۱ تا ۳ درصد کارمزد برای فروش کالا | ۳ تا ۵ درصد کارمزد برای خدمات

بایا... شبکه هوشمند خرید و فروش کالا و خدمات در کشور